

NORGES BEFRIELSE

— NY FAS OCH NYA FASOR

NORGE har under november månad nått den under mer än fyra långa år längtansfullt bidade stund, då de första delarna av dess mark rensats från de tyska ockupanterna. Befrielsen uppe i kallet har endast kunnat ske genom Röda armén. Trots avtalen mellan den norska regeringen och de tre allierade makterna om samfällt bistånd vid Norges frigörelse finns det måhända hos mer än en norrman en hemlig fruktan för att ryssarna skola sätta ett högt pris på sin hjälp. Den överväldigande känslan bland norrmännen ute och hemma är emellertid en samlad glädje över att frihetens dag åter randas — den dag som det norska folket åtminstone från och med 1941 aldrig ett ögonblick tvivlat på, fastän lidandenas väg blev oerhört mycket längre och svårare än man från början kunde ana.

Det svenska folket står sällsynt enigt vid det norska folkets sida inför befrielsens fortsättning och slutakt. Vid det norska regeringsbesöket i Stockholm i början av november torde detta ha bekräftats i de hjärtligaste former. Säkerligen bjöds det då också många tillfällen att utjämna en del misshälligheter mellan svenskar och norrmän, som uppkommit under kriget och nog ännu övervintra i en del kretsar.

Dessvärre vänta nog tunga lidanden, innan hela Norge åter är i norska händer.

Livsmedelssvårigheterna, särskilt då i städerna, äro större och allvarligare än någonsin, berätta de sista kontingenterna norska flyktingar. Så kaotiska som förhållandena i det snart sönderbombade Tyskland tyckas utveckla sig, och så desorganiserat som det tyska produktions- och transportmaskineriet därigenom måste bli, kan livsmedelsbristen övergå till något mycket värre. Alltjämt vilja vi svenskar inte släppa hoppet att de allierade makterna till sist skola upphöra med sin vägran att genom svensk förmedling sända humanitär hjälp till Norge, därest befrielseverkets fullbordan skulle låta vänta på sig.

Även om deportationerna till Tyskland för närvarande synas ha inställts, sitta tiotusentals norrmän fortfarande i fängelse. Skildringarna av Gestapos medeltidsmässigt brutala behandling av en

del fångar hålla ännu i sig. Det är fara värt, att ockupationsmaktens polismakt, ju mer beträngt tyskarnas läge blir, i ren desperation kan gå än hänsynslösare och omänskligare fram mot sina offer.

Ett ohyggligt problem är också »guttene», som mobiliserats i arbetstjänst men för att undkomma denna flytt in i skogarna. Där lever nu en god del av Norges ungdom. Hittills har den, såvitt man vet, motstått minister Whists vädjan till dem att komma tillbaka, utan någon risk för straff eller andra repressalier. Även om ortsbefolkningen tydligen på allt sätt i smyg levererar mat, måste deras fortsatta undangömda vistelse i vinter uti skogarna bli förskräcklig, i den mån de inte i tid hinna fly iväg.

Fasansfull är tvångsevakueringen av människorna i Nordnorge. Ögonvittnens berättelser om de flera tiotusental, som i dessa oländiga trakter och vid denna kalla årstid jagats iväg söderut, höra till detta krigs mest gripande befolkningsöden. Ingen militär nödvändighet kan åberopas för detta våldsamma förfarande. Sverige har förklarat sig redo att på allt sätt bistå den nödlidande, hemlösa massa, som nu sammanträngts mellan Tromsö och Narvik. Quislingmyndigheterna ha avvisat hjälpen och därmed jämte tyskarna inför hela världen påtagit sig ansvaret för dessa människors öden.

Allra värst är nog dock nedbrännandet i Nordnorge. Liksom i norra Finland ha tyskarna i översta Norge vid sitt tillbakatåg ansett sig böra tillämpa »den brända jordens» taktik. De militära vinsterna av denna krigsföring kunna i dessa områden aldrig tillnärmelsevis vara så stora, att de väga upp det outsläckliga hat, som allt tyskt under långliga tider måste ådraga sig. Intet av dessa folk — det finska och det norska — har dock från början varit Tysklands fiende eller sökt sak med Tyskland. De borde redan därför förtjäna en skonsammare behandling. Vad de fattiga människorna i dessa Europas kargaste delar byggt upp under århundradens mödor, borde även i ett krig kunna aktas för högre än att det nu skoningslöst skövlas. Det är omöjligt att värja sig för fruktan att brännandet kommer att bli tyskarnas taktik även när kriget i Norge sprider sig till de mellersta och södra delarna. Skulle denna fruktan besannas, kan Norge gå emot en ekonomisk och kulturell hemsökelse av fruktansvärda mått. Hur litet Sverige än har utsikt att påverka Berlin kan det inte tänkas annat än att vår regering sätter in alla sina resurser på att förmå tyskarna att undvika allt, som kan bli en besinningslös förstörelse eller ödeläggelse av vårt broderland.